
Dokument 20

(2015–2016)

Årsrapport til Stortinget
fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd

Årsrapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd for
2. halvår 2015–1. halvår 2016

Innhold

	Side		Side
1. Innledning	5	6.8 Et holdbart Norden og spørretime med miljøministrene	15
2. Rådets organisasjon	6	6.9 Kontrollkomiteens saker	15
3. Norges delegasjon	7	6.10 Nordisk råds priser	16
3.1 Valg og konstituering	7	7. Nordisk råds temasesjon, april 2016 ..	16
3.2 Møter i delegasjonen	8	8. Presidiet, utvalgene og kontrollkomiteen	17
3.3 Nasjonal forankring av det nordiske samarbeidet	8	8.1 Presidiet	17
3.4 Internasjonale kontakter og besøksutveksling	10	8.2 Utvalget for vekst og utvikling i Norden	18
4. Stortingets debatt om nordisk-arktisk samarbeid	10	8.3 Utvalget for et holdbart Norden	19
5. Nordisk råds prioriteringer i 2016	11	8.4 Utvalget for kunnskap og kultur	19
6. Nordisk råds 67. sesjon	11	8.5 Utvalget for velferd i Norden	19
6.1 Nordisk toppmøte	11	8.6 Kontrollkomiteen	20
6.2 Fremsettelse av nye medlemsforslag	12	9. Det parlamentariske østersjø-samarbeidet	20
6.3 Ministerrådets formannskapsprogram, generaldebatt og budsjett 2016	12	10. Vest-Norden	21
6.4 Grensehindringer	13	Vedlegg	
6.5 Internasjonalt samarbeid	13	1 Rekommandasjoner, fremstillinger og interne beslutninger som ble vedtatt i Presidiet og på Nordisk råds 67. sesjon i Reykjavik, 29. oktober 2015	22
6.6 Kunnskap og kultur	14	2 Sluttdokument fra 25. Baltic Sea Parliamentary Conference	23
6.7 Velferd i Norden	14		

Dokument 20

(2015–2016)

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd

Rapport fra Stortingets delegasjon til Nordisk råd om virksomheten 2. halvår 2015–1. halvår 2016

Til Stortinget

1. Innledning

Det nordiske samarbeidet står sterkt i de nordiske land. Vi har felles interesser og drar stor nytte av samråd og samarbeid. Det parlamentariske samarbeidet i Nordisk råd bygger på ønsket om å styrke og videreutvikle dette fellesskapet.

Nordisk råd deltar aktivt i det regionale samarbeidet i Nordens nærrområder, det være seg i Arktis, Barentsregionen og Østersjøregionen, samt i partnerskapene i Den nordlige dimensjon.

Nordisk råd fremmer en rekke forslag til Nordisk ministerråd og de nordiske lands regjeringer som det tas stilling til og gis tilbakemelding til rådet. Nordisk råd behandler og uttaler seg også om budsjett og andre forslag fra Nordisk ministerråd.

Stortinget har en aktiv delegasjon i Nordisk råd som setter sitt preg på utvalgsmøter, ved deltakelse i konferanser og under sesjonene. To av utvalgsleddene kommer fra Norge.

Nordisk råd avholdt sin årlige sesjon i oktober 2015 i Reykjavik. Hovedtemaet for sesjonen var nordiske visjoner og internasjonal politikk. Flyktningkrisen, og hvordan de nordiske landene har håndtert denne, relasjonen til Russland, forsvars- og sikkerhetspolitikk og grensehindre ble debattert.

Under det innledende toppmøtet med de nordiske lands statsministre ble det konstatert at i urolige tider blir behovet for et nært og tett samarbeid mellom naboer desto viktigere, og statsministrene ga hver for uttrykk for det nordiske samarbeidets muligheter i

tiden framover. Det kommende finske formannskapet i Nordisk ministerråd og det kommende danske formannskapet i Nordisk råd presenterte sine respektive program. Det ble avviklet en spørretime, denne gang med de nordiske miljøministrene, og et stort antall medlemsforslag ble presentert. De nordiske lands parlamentspresidenter deltok som gjester ved sesjonen, ved siden av at de avholdt sine egne møter.

Delegasjonen har i året som er gått vært opptatt av å følge opp arbeidet med å fjerne grensehindringer, og har i dialogen med den norske samarbeidsministeren gitt uttrykk for at det konstruktive arbeidet i Grensehinderrådet må fortsette.

- Nordisk råd har valgt president og visepresident fra den danske delegasjonen til å lede arbeidet med rådet i 2016. Det danske formannskap har satt fokus på felles nordisk nytte og merverdi, særlig innenfor tre hovedområder: nordisk forsvarssamarbeid, nordisk helsesamarbeid og nordisk turismesamarbeid. Stortingets delegasjon til Nordisk råd prioriterer arbeidet med et godt nabolik i hele regionen, fra Vestnorden til Østersjøregionen og til parlamentariske organer i nord og i Arktis. Nordisk samarbeid i forhold til EU står også høyt på dagsordenen. Dialogen og samarbeidet med russiske parlamentarikere har i de to seneste årene befunnet seg i en bølgedal, som følge av Russlands annektering av Krim. Norden er naboregion til Russland, og det er naturlig at de nordiske landene følger utviklingen i øst med uro. Det er likevel enighet om å holde kanalene åpne på det parlamentariske nivået, og medlemmer av Dumaen og Føderasjonsrådet ble invitert til Nordisk råds sesjon i Reykjavik.
- I oktober 2016 blir det arrangert en rundebordskonferanse om nordisk forsvarssamarbeid i Helsingør med deltakelse fra nordiske parlamentari-

kere og nordiske forsvarsministre i regi av den danske delegasjonen. Møtet er en oppfølging av tilsvarende møter i Riksdagen i Sverige i 2015 og i Stortinget i 2014. Nordisk råd anser at slike møteplasser mellom nordiske regjeringsrepresentanter og Nordisk råds parlamentarikere kan være viktige på saksområder hvor det ikke er etablert formelle ministerråd. Temaene for konferansen vil være hvordan det nordiske forsvarssamarbeidet gjennom NORDEFECO kan fremme Nordens sikkerhetspolitiske interesser i nærområdene, og hvordan man kan forbedre samarbeidet i internasjonale oppdrag, både i FN-regi og i andre sammenhenger.

Arbeidet med å reformere Nordisk råd er videreført, og fra 2016 er antall fagutvalg redusert fra 5 til 4. Målet er økt politisering av rådets arbeid blant annet ved å tillegge partigruppene et større ansvar. De koordinerte partigruppe-, presidie- og utvalgsmøtene i januar legges til formannskapslandet i Nordisk ministerråd for å bedre dialogen med ministerrådet, og april møtene skal avsluttes med en formell sesjon, for å sette et aktuelt tema på rådets dagsorden og for hurtigere behandling av sakene.

Oslo, 19. september 2016

Sonja Mandt

delegasjonsleder

2. Rådets organisasjon

Nordisk råd er et samarbeidsorgan for de nordiske landenes parlament og regjeringer. Samarbeidet bygger på Helsingforsavtalen fra 1962 med senere endringer, samt rådets arbeidsordning.

Nordisk ministerråd er et samarbeidsorgan for de nordiske landenes regjeringer. Det gjennomfører rekommandasjoner vedtatt av rådet, og fremmer forslag til beslutninger for rådet. Ministerrådet fremlegger hvert år en årsberetning og virksomhetsplan for det kommende året.

Plenarforsamlingen

Plenarforsamlingen utgjøres av rådets 87 valgte medlemmer, samt regjeringsrepresentanter, som møtes til sesjon én gang om året på høsten.

Plenarforsamlingen er rådets høyeste besluttende organ, og vedtar bl.a. rådets rekommandasjoner og uttalelser, og interne beslutninger. Stemmerett har bare de valgte medlemmene, dvs. parlamentarikerne.

Presidiet

Rådets presidium består av en president, en vise-president og tretten øvrige medlemmer, som utpekes av plenarforsamlingen.

Alle landenes delegasjoner skal være representert i presidiet.

Presidiet har ansvaret for rådets løpende virksomhet under og mellom sesjonene. I tillegg har presidiet ansvaret for behandlingen av utenriks- og sikkerhetspolitiske spørsmål, samt behandlingen av det nordiske samarbeidsbudsjett og medlemsforslag som ikke sendes til utvalgene for behandling.

Presidiet kan agere på vegne av plenarforsamlingen i de tilfeller man ikke kan vente til neste sesjon for å fatte en beslutning.

Utvalgene

Fra 1. januar 2016 gikk rådet fra fem til fire fagutvalg:

1. Utvalget for kunnskap og kultur i Norden (18 medlemmer),
2. Utvalget for et holdbart Norden (18 medlemmer),
3. Utvalget for vekst og utvikling i Norden (18 medlemmer)
4. Utvalget for velferd i Norden (18 medlemmer).

Utvalgene forbereder sakene innen det tas beslutninger i plenum eller i presidiet. De behandler medlems-, regjerings- og ministerforslag, beretninger fra nordiske institusjoner, ministerrådets meldinger om vedtatte rekommandasjoner og andre gjøremål.

Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteens oppgave er å utøve kontroll over virksomheten som finansieres over det nordiske budsjett, samt for saker som berører tolkningen av Helsingforsavtalen og andre nordiske samarbeidsavtaler. Kontrollkomiteen har 7 medlemmer.

Valgkomiteen

Valgkomiteens oppgave er å forberede valg som besluttes av plenarforsamlingen, samt eventuelle suppleringsvalg som vedtas på plenarforsamlingens vegne. Valgkomiteen har 7 medlemmer.

Delegasjonene

Hvert lands valgte medlemmer, varamedlemmer og regjeringsrepresentantene utgjør landets delegasjon i rådet. Den norske delegasjonen består av 20 medlemmer valgt av Stortinget, samt de av regjeringens utpekte representanter.

Delegasjonen konstituerer seg, velger leder, nestleder og ytterligere 6 medlemmer som danner delegasjonens arbeidsutvalg. Delegasjonen har ansvar for sine egne utgifter innen den budsjetttramme som Stortinget vedtar.

Partigruppene

Rådets medlemmer og varamedlemmer velges av parlamentene med hensyn til partienes styrkeforhold. Det finnes fem nordiske partigrupper:

1. Den sosialdemokratiske partigruppe
2. Midtengruppen
3. Den konservative partigruppe
4. Den venstresosialistiske grønne partigruppe
5. Gruppen for nordisk frihet

Fordelingen av tillitsposter og ulike spørsmål drøftes og forberedes i gruppene før man tar beslutning i rådets organer. Partigruppene får økonomisk støtte og hver gruppe har ansatt sin partigruppesekretær.

Statsministrene

Statsministrene har en ledende rolle og det overgripende ansvar for det nordiske samarbeidet, og møtes regelmessig 3–4 ganger årlig. Formannskapet landet har ansvar for møtene.

Samarbeidsministrene

Samarbeidsministrene har ansvaret for samordningen av nordiske samarbeidsspørsmål i regjeringen og er ansvarlig for behandlingen av det nordiske samarbeidsbudsjettet. Statsråd Elisabeth Aspaker (H) er norsk samarbeidsminister. Den norske delegasjonen har jevnlig kontakt med samarbeidsministeren og hennes sekretariat.

Internett-adressen til de nordiske hjemmesider: www.norden.org

E-post adressen til delegasjonen: internasjonalt-avdeling@stortinget.no

3. Norges delegasjon

3.1 Valg og konstituering

Stortinget valgte den 20. oktober 2015 følgende delegasjon til Nordisk råd:

Stortingsrepresentant Marit Nybakk
 Stortingsrepresentant Knut Storberget
 Stortingsrepresentant Sonja Mandt
 Stortingsrepresentant Jorodd Asphjell
 Stortingsrepresentant Per Rune Henriksen
 Stortingsrepresentant Ruth Grung
 Stortingsrepresentant Gunvor Eldegard
 Stortingsrepresentant Michael Tetzschner
 Stortingsrepresentant Bente Stein Mathisen
 Stortingsrepresentant Heidi Nordby Lunde
 Stortingsrepresentant Norunn Tveiten Benestad
 Stortingsrepresentant Bengt Morten Wenstøb

Stortingsrepresentant Sylvi Graham
 Stortingsrepresentant Tom E. B. Holthe
 Stortingsrepresentant Ingebjørg Amanda Godskesen
 Stortingsrepresentant Sivert Bjørnstad
 Stortingsrepresentant Rigmor Andersen Eide
 Stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen
 Stortingsrepresentant André N. Skjelstad
 Stortingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes

Ved delegasjonens konstituering 22. oktober 2014 ble stortingsrepresentant Michael Tetzschner og stortingsrepresentant Marit Nybakk valgt til henholdsvis leder og nestleder ut 2015.

Til medlemmer i arbeidsutvalget ble i tillegg valgt:

Stortingsrepresentant Sonja Mandt
 Stortingsrepresentant Sivert Bjørnstad
 Stortingsrepresentant Rigmor Andersen Eide
 Stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen
 Stortingsrepresentant André N. Skjelstad
 Stortingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes

Ved et suppleringsvalg 17. desember 2015 trådte Marit Nybakk og Per Rune Henriksen ut av rådet og ble erstattet av de tidligere varamedlemmene Irene Johansen og Kåre Simensen. Else-May Botten og Martin Henriksen ble valgt som nye varamedlemmer.

Delegasjonen valgte 13. januar 2016 Sonja Mandt og Michael Tetzschner til henholdsvis leder og nestleder for 2016.

På rådets 67. sesjon i Reykjavik og ved senere suppleringsvalg foretatt av Nordisk råds presidium ble fordeling for 2016 på presidium, utvalg og komiteer som følger:

Presidiet (15 medlemmer)

Sonja Mandt (A)
 Michael Tetzschner (H)
 Rigmor Andersen Eide (KrF)

Kunnskap og kultur i Norden (18 medlemmer)

Jorodd Asphjell (A), *leder*
 Norunn Tveiten Benestad (H)
 Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP)

Et holdbart Norden (18 medlemmer)

Knut Storberget (A)
 Irene Johansen (A)
 Sylvi Graham (H)

Velferd i Norden (18 medlemmer)

Bente Stein Mathisen (H), *leder*
 Kåre Simensen (A)
 Bengt Morten Wenstøb (H)
 Sivert Bjørnstad (FrP)
 André N. Skjelstad (V)

Vekst og utvikling i Norden (18 medlemmer)

Ruth Grung (A)

Gunvor Eldegard (A)

Heidi Nordby Lunde (H)

Tom E. B. Holthe (FrP)

Per Olaf Lundteigen (Sp)

Torgeir Knag Fylkesnes (SV)

Kontrollkomiteen (7 medlemmer)

Ruth Grung (A)

Valgkomiteen (7 medlemmer)

Michael Tetzschner (H)

Michael Tetzschner ble videre valgt som medlem av Den nordiske investeringsbanks kontrollkomité for perioden 1. juni 2016–31. mai 2018.

3.2 Møter i delegasjonen

I perioden 2. halvår 2015–1. halvår 2016 har delegasjonen holdt 5 møter og ett møte i delegasjonens arbeidsutvalg.

Etter at Stortinget hadde foretatt valg på ny delegasjon, ble konstituerende møte holdt den 21. oktober 2015. Delegasjonen valgte Michael Tetzschner og Marit Nybakk til henholdsvis leder og nestleder for resten av 2015. Samarbeidsminister Elisabeth Aspaker redegjorde for saker som stod på ministerrådets dagsorden. Hun opplyste også at i 2017 vil Norge ha formannskapet for Nordisk ministerråd, og det er satt i gang prosesser for å utmeisle prosjekter som Norge kan løfte fram. Medlem av Grensehinderrådet, Svein Ludvigsen, ga en statusrapport fra arbeidet med å fjerne grensehindringer.

På delegasjonsmøtet 24. november 2015 diskuterte delegasjonen oppfølging av Nordisk råds sesjon 2015 i Reykjavik, og flere medlemmer uttrykte misnøye med møteavviklingen. Delegasjonen besvarte positivt på en søknad fra Bærum bibliotek om økonomisk støtte til presentasjon av de norske kandidatene til Nordisk råds litteraturpris i 2016.

På delegasjonsmøtet den 13. januar 2016 ble Sonja Mandt valgt til ny delegasjonsleder og Michael Tetzschner som nestleder. Samarbeidsminister Elisabeth Aspaker redegjorde for forberedelsen til Nordisk formannskap i Nordisk ministerråd.

På delegasjonsmøtet 7. april deltok Nordisk ministerråds generalsekretær, Dagfinn Høybråten, og han redegjorde for aktuelle saker fra ministerrådet, bl.a. det fortsatte reformarbeidet, nye retningslinjer for samarbeidet med Russland m.m.

På møtet 10. juni var programmet for Nordisk råds kommende sesjon gjenstand for diskusjon, og delegasjonen stilte seg svært skeptisk til programmet onsdag 2. november, der man vil slutte plenum kl. 18.00 for å gi plass for et seminar på engelsk arran-

gert av Nordisk investeringsbank, Nordisk ministerråd og det finske utenriksdepartementet, som en offisiell del av sesjonen. Seminaret burde vært flyttet til etter sesjonens avslutning, og delegasjonen vedtok å gi uttrykk for disse synspunktene i et brev til rådsdirektøren. Ellers drøftet delegasjonen forslaget til ministerrådets budsjett for 2017 og de foreløpige erfaringene med den politiske dialogen mellom Nordisk råd og Nordisk ministerråd.

3.3 Nasjonal forankring av det nordiske samarbeidet

Det er bred politisk enighet om at arbeidet i Nordisk råd skal forankres best mulig i Stortinget og dets fagkomiteer.

Stortingets delegasjon til Nordisk råd har anmodet stortingspresidenten om å henvende seg til fagkomiteene, jf. vedlagte vedtak fra sesjonen og relevante utdrag fra den finske regjeringens program for formannskapet i Nordisk ministerråd i 2016. I brev av 15. desember 2015 til komiteene sier stortingspresidenten at det ville være nyttig om komiteen kunne gjennomgå Nordisk råds vedtak, og vurdere om dette kan tas i betraktning i komiteens løpende arbeid, og på passende måte meddeler Stortingets delegasjon til Nordisk råd komiteens vurderinger.

Energi- og miljøkomiteen meddeler i sitt svar at de i løpet av inneværende sesjon ikke hatt saker til behandling som direkte har foranlediget nordisk kontakt eller nordisk samarbeid, men påpeker at komiteen behandler i mange ulike sammenhenger saker hvor utfordringene kan være sammenfallende mellom nordiske land. Dette gjelder bl.a. globale klimaspørsmål og klimaforhandlinger fram mot en klimavtale og møtet i Paris desember 2015. I tillegg har komiteen behandlet flere representantforslag angående tilpasning av klimakravene og utvikling og bruk av alternative energiformer. Videre har man behandlet en omfattende energimelding, og det ble vedtatt at man ikke innfører nye mål under el-sertifikatsystemet etter når det eksisterende systemet utløper i 2021, hvor det felles samarbeidet om sertifikatmarkedet mellom Norge og Sverige har vært sentralt.

Familie- og kulturkomiteen har behandlet likestillingsmeldingen, som er ett av FN's bæremål, og som Nordisk råd skal oppfylle. Komiteen har også behandlet Haagkonvensjonen av 1999 om barns rettigheter, hatt flere møter om samisk film og fulgt opp dette i merknader. Komiteen har også vært oppatt av å minimalisere bruken av dubbing på nordiske barnefilmer som sendes på NRK, og fulgt dette opp i merknader og behandlingen av kringkastingsmeldingen. Medlemmer fra komiteen har fremmet medlemsforslag i Nordisk råd om vold i nære relasjoner.

Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen melder at det vedtaket i Nordisk råd som har hatt mest relevans for komiteens arbeid, er Samordningsprogram for utdanning og forskning (Rek.7/2015) med følgende temaer

- Styrke barn, unge og voksnes grunnleggende ferdigheter og kunnskaper.
- God sammenheng mellom utdanning og arbeidsliv
- Styrke unge og voksnes mulighet for å gjennomføre et utdanningsforløp
- Styrke yrkesutdanningens status og bidra til bedre muligheter for læring på arbeidsplassen
- Økt strukturelt samarbeid mellom høyere utdanningsinstitusjoner i Norden

De tre første punktene som tar for seg grunnleggende ferdigheter, sammenheng mellom utdanning og arbeidsliv og mulighet for unge og voksne til å gjennomføre et utdanningsløp, har vært særlig viktige i komiteens arbeid. Ikke minst gjelder det i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 16 (2015–2016) Fra utenforskap til ny sjanse. Samordnet innsats for voksnes læring. Det er også tema her som har betydning for komiteens pågående arbeid med Meld. St. 28 (2015–2016) Fag – Fordypning – Forståelse.

Komiteen finner også grunn til å trekke fram punktet knyttet til yrkesutdanningens status og bedre muligheter for læring på arbeidsplassen. Disse temaene har stor betydning for komiteens arbeid med yrkesfagene i videregående utdanning, også med tanke på fagskolesektoren og yrkesutdanning på høyere nivå, der komiteen mener det er naturlig å se til erfaringer fra andre nordiske land og ta med slik kunnskap inn i komiteens videre arbeid.

Komiteen planlegger en studiereise til Danmark for å gjøre seg kjent med det danske systemet med ervervsakademier, erfaringene med restruktureringen av denne danske parallellen til fagskolene i Norge og med etablering av smidige overganger til videre utdanning på høyere nivå ved profesjonshøgskoler. Dette vil gi nyttig bakgrunn når komiteen i neste stortings sesjon får en egen stortingsmelding om fagskolene til behandling.

Med den sterke satsingen på forskning og deltakelse i internasjonal forskningsvirksomhet vil det nordiske samarbeidsperspektivet kunne bli et viktig og aktuelt aspekt i kommende saker knyttet til forskning.

For kirke-, utdannings- og forskningskomiteen er digitaliseringens betydning for endrede kunnskapsbehov, læremiljøer, læreplaner og læremidler en høyaktuell problemstilling. Dette er tema som også tas opp i det finske formannskapsprogrammet for 2016.

Næringskomiteen følger opp flere saker av stor betydning for det nordiske samarbeidet, og saker som er under arbeid i nordiske samarbeidsstrukturer. En viktig del av forenklingsarbeidet er å fjerne grensehindre og at standarder, særlig i Norden, er harmonisert. Det er derfor av avgjørende betydning at Stortinget følger Grensehinderrådet og grensehindergruppens arbeid i Nordisk råd/ministerråd nøye for å bidra til at Norge aktivt søker å fjerne hindre som rammer samarbeid og handel over de nordiske grenser.

Det er av avgjørende betydning at grensehindre kan bygges ned. Næringslivet internasjonaleseres, og samarbeid over de nordiske grenser er naturlig. Innen eksempelvis samferdselspolitikken, helsepolitikken og forbrukerpolitikken finnes grensehindre det er viktig å få bygget ned for å stimulere til vekst i Norden.

Næringskomiteen har i løpet av det siste året behandlet og diskutert flere saker med relevans for det nordiske samarbeidet, og også saker reist på nordisk nivå. Her nevnes bl.a. reindrift, dagligvarehandelens rammevilkår, konkurranseforhold, internasjonal handelspolitikk, matsikkerhet, matkvalitet, reiseliv, eiendomsregulering og konsesjonslov og etisk handel. Det har vært av sentral betydning for næringskomiteen å bidra til å sikre nordisk rettslikhet.

Regjeringen har i Stortinget meddelt at den fortsatt arbeider intenst med å redusere matsvinn, noe som også er en prioritert sak i Nordisk råd. Regjeringen har meddelt at de vil rapportere til Stortinget på egnet måte om dette arbeidet, og vil søke å oppnå bransjeavtale for å finne effektive tiltak for å redusere matsvinn.

Næringskomiteen har behandlet en rekke saker med relevans for å styrke bioøkonomien, eksempelvis jordbruksoppkjøret, budsjettbehandling og fremlegg om en egen bioøkonomistrategi. Også her er den nordiske dimensjon av stor betydning. Samarbeid over grensene hva angår eksempelvis treforedling er stor.

Komiteen har merket seg vedtaket i Nordisk råd (26/15) om fellesinnkjøp for offentlige myndigheter i nordiske land. Dette er noe regjeringen bør følge opp, og er også relevant når komiteen i disse dager har til behandling lov om offentlige anskaffelser.

Komiteen mener det er svært viktig at det finske formannskapet i Nordisk ministerråd fremhever det store potensialet i bioøkonomien, deriblant en bedre og mer miljøvennlig utvikling av havets ressurser, nordisk matproduksjon og turisme. Økt produksjon og verdiskaping med utgangspunkt i verdikjedene innen marin sektor, jord- og skogbruk vil være en del av løsningen knyttet til globale utslipps- og ressursutfordringer. Dette er et felt også næringskomiteen er opptatt av. Grønn økonomisk vekst og bærekraftig

utvikling, bl.a. innen landbruk og industri, står sentralt i næringspolitikken og vil være et viktig felt også for nordisk samarbeid.

Næringskomiteen merker seg også at det finske formannskapet mener Norden som varemerke kan bidra til økt turisme og mer reiseliv i Norden, og deler denne oppfatning. Formannskapets fokus på lokalprodusert sunn mat og matkultur generelt er noe komiteen støtter. Næringskomiteen er dessuten glad for at formannskapet i Nordisk råd nå arbeider for at retningslinjene for det nordiske skogsamarbeidet skal ferdigstilles.

Næringskomiteen vil avslutningsvis igjen presisere at et styrket og mer strømlinjeformet nordisk samarbeid fordrer at både regjeringene og parlamentene følger opp saker og tar konkrete initiativ. Dette betyr også at relevante vedtak som treffes på Nordisk råds ulike sesjoner bør oversendes de relevante fagkomiteer i parlamentene, for å sikre bedre forankring og at man lettere kan arbeide videre med sakene nasjonalt. I dette arbeidet vil det også fortsatt være av stor betydning at arbeidet på nordisk nivå forenkles og gjøres mest mulig effektivt.

3.4 Internasjonale kontakter og besøksutveksling

Jorodd Asphjell deltok på by:Larm, Nordens største musikkfestival, i Oslo 3. mars, der han blant annet var en debattantene på et møte om nordisk musikk. Asphjell deltok også på litteraturmessen i Bologna 7.–8. april hvor han presenterte de nominerte til Nordisk råds barne- og ungdomslitteraturpris 2015. 27.–29. juni deltok Asphjell på en UNESCO-konferanse i Riga, «Second European Media and Information Literacy Forum». 31. august–1. september deltok Asphjell på et seminar om kultursamarbeid rundt Østersjøen.

Bente Stein Mathisen presenterte de norske nominerte da hun deltok på Bærum kulturhus' arrangement om litteraturprisen 27. september 2015.

4. Stortingets debatt om nordisk-arktisk samarbeid

I debatten om nordisk og arktisk samarbeid innledet saksordfører Sylvi Graham (H) med å poengtere at den norske regjeringen prioriterer det nordiske samarbeidet høyt, samt ønsker å forsterke dette. Graham fremhevet at det finnes et potensial for mer felles europapolitikk og mente dette var viktig for at organisasjonen skal kunne levere gode resultater på aktuelle problemstillinger og for å være mer rustet til å møte fremtidige utfordringer for Norden. Videre tok Graham opp ulempene med grensehinder mellom

de nordiske land og viktigheten av at regjeringen jobber for å fjerne disse.

Marit Nybakk (A) påpekte innledningsvis at grensehinderarbeidet i Nordisk ministerråd og Nordisk råd er blant de viktigste områdene som er i det nordiske samarbeidet siden det angår folk flest i hverdagen. Hun tok videre opp debatten om samenes deltakelse i Nordisk råd. Samene søkte om medlemskap, noe de ikke kan få i henhold til Helsingforsavtalen. Ifølge Nybakk jobbes det med denne saken, og hun håper på en løsning. Hun nevnte også reformprosessen i Nordisk råd det siste året for å gjøre administrasjonen mer effektiv og mindre tungrodd. Til tross for at prosessen ikke kom så langt som ønsket, påpekte Nybakk flere forbedringer.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) tok opp utfordringen som ligger i det faktum at alle nordiske land har valgt ulike tilnærminger til internasjonale samarbeidsorganisasjoner. Han poengterte at dette medfører at det er utfordrende å finne relevante samarbeidsområder. Tybring-Gjedde gjorde det også tydelig at han stiller seg kritisk til noen prioriteringer i det nordiske samarbeidet, blant annet internasjonal politikk og forsvarssamarbeid.

Liv Signe Navarsete (Sp) understreket at Senterpartiet hele tiden har vært skeptisk til Schengen-avtalen, da de mener at det finnes bedre alternativ. Navarsete påpekte at Senterpartiet mener at en revitalisert nordisk passunion kan være en bedre løsning og at partiet støtter opp om et aktivt nordisk samarbeid.

Statsråd Elisabeth Aspaker fulgte opp med å fremheve at hun forstår bekymringen for grensekontrollene. Det har tjent de nordiske samfunn godt å begrense grensehindre og vil også være nødvendig i tiden fremover. Hun påpekte at dette var ekstraordinære og nødvendige tiltak.

Eirik Sivertsen (A) redegjorde for samarbeidet i Arktisk råd, som er 20 år i 2016, og som har levert banebrytende samarbeid på miljøområdet. Selv om rådet har oppnådd mye, stilte Sivertsen også spørsmål om hvilke utfordringer de ser for seg fremover. Sivertsen fortalte om en av de siste nyskapningene, nemlig Arktisk kystvaktforum, som vil være et viktig element i bedret maritim sikkerhet i Arktis. Dette vitner om et godt samarbeid der det er felles interesser, til tross for sterke uenigheter andre steder i verden, sa Sivertsen. Han poengterte også at det må jobbes for å bedre infrastrukturen i forbindelse med havner og sikkerhet, og at satellittdekning for kommunikasjon må forbedres.

Michael Tetzschner (H) fremhevet flere problemstillinger, som også ble berørt tidligere i debatten. Tetzschner påpekte at det nordiske samarbeidet har blitt tilført en ytterligere dimensjon ved at man nylig har kunnet ta opp felles nordiske bekymringer om sikkerhets- og forsvarspolitikken. Han konstaterte

også at møterundene om nordisk forsvarssamarbeid er løfterike, men at de bare vil supplere – aldri erstatte – de allianseforhold som finnes gjennom NATO-fellesskapet. Når det gjelder Den europeiske union, påpekte også Tetzschner at det er en ulempe at de nordiske landene har valgt ulike tilknytninger. Han håper at tiltakene for å regulere grensene blir forbigående og motsatte seg avslutningsvis Navarse-tes forslag.

Kåre Simensen (A) startet i likhet med flere av de andre representantene med å påpeke nederlaget ved at vi må ta fram passet når vi besøker venner i Norden. Videre poengterte han at et ytterligere samarbeid som han er positiv til, også må innebære et tett og godt samarbeid med Samisk parlamentarisk råd. Avslutningsvis ga Simensen sin tilslutning til Tetzschner og Tybring-Gjedde om at NATO er bærebjelken i vårt forsvarsarbeid, og at nordisk samarbeid vil være et supplement.

Utenriksminister Børge Brende påpekte innledningsvis viktigheten av nordisk utenriks- og sikkerhetspolitisk samarbeid, spesielt i en verden i rask og ofte uforutsigbar endring. Brende redegjorde også for norsk arktisk politikk og at norske myndigheter må være tydelige i sin tilstedeværelse. Norge bidrar sterkt i samarbeidet i Arktisk råd. I replikkutveksling med Marit Nybakk kom det frem at Brende regner samarbeidet med NATO og det nordiske som komplementære, og at det nordiske samarbeidet på det utenriks- og sikkerhetspolitiske området er i en positiv utvikling.

Gunvor Eldegard (A) fremla ønske om større vilje fra regjeringens side til å være med på Nordisk råds arbeid rundt transportsamarbeid i Norden.

Bente Stein Mathisen (H) tok opp grensehindre mellom de nordiske land og påpekte at når vi skal implementere lover og regler som er vedtatt i EU, så oppstår det ofte nye grensehinder, fordi de implementeres forskjellig i de ulike nordiske land. Mathisen presiserte at det derfor er behov for tettere samarbeid for å gjøre implementeringen lik.

5. Nordisk råds prioriteringer i 2016

Nordisk råd har valgt president og visepresident fra den danske delegasjonen til å lede arbeidet med rådet i 2016. I 2016 vil det danske formannskap sette fokus på det gode naboskap og felles nordisk nytte og merverdi, særlig innenfor de tre hovedområder: nordisk forsvarssamarbeid, nordisk helsesamarbeid og nordisk turismesamarbeid.

Nordisk forsvarssamarbeid

Nordiske land har mye å vinne ved et nærmere forsvarssamarbeid i Norden og dens nærliggende områder. Foruroligende handlinger på den interna-

sjonale scene med internasjonal terrorisme, Russlands annektering av Krim og russisk militær tilstedeværelse langs Nordens grenser og i Nordens nær-område stiller nye krav til det nordiske forsvar. I 2016 vil det danske formannskap for Nordisk råd fortsatt sette søkelys på fremtidsperspektiver for det nordiske forsvarssamarbeid og søke å finne ytterligere samarbeidsområder, som vil være til gagn og nytte for de nordiske landene.

Nordisk helsesamarbeid

De nordiske land opplever som mange andre land økt behov for helsetjenester og stigende utgifter. Under det danske formannskap settes fokus på områder innen helseområdet, hvor de nordiske land med fordel kan oppnå merverdi og nytte ved et tettere samarbeid.

De nordiske land har derfor interesse av å samarbeide om f.eks. innkjøp av medisin. I 2016 vil vi søke å kartlegge de nordiske lands behov og samarbeidsmuligheter på området og ta initiativer til hvordan det fremover kan praktiseres.

Videre ønsker Nordisk råd å fokusere på sjeldne sykdommer og undersøke om det er områder, hvor de nordiske landene med fordel kan samarbeide.

Nordisk turismesamarbeid

Norden har en unik status internasjonalt på områder som design, mat, film, arkitektur og demokrati. De enkelte nordiske land foretar allerede tallrike turismefremstøt i utlandet. Det danske formannskap ønsker i 2016 å se på om og hvordan de nordiske land kan samarbeide om å markedsføre Norden som felles turistmål og derved skape ytterligere vekst og verdi i Norden og internasjonalt. I 2016 vil man derfor undersøke mulighetene for en felles nordisk turismestrategi.

6. Nordisk råds 67. sesjon

6.1 Nordisk toppmøte

Den danske statsministeren Lars Løkke Rasmussen holdt det innledende hovedinnlegget da de nordiske statsministrene møtte Nordisk råd til et nordisk toppmøte for å diskutere muligheten for et tettere nordisk samarbeid. Han reflekterte over hvordan de nordiske landene kan lære av hverandre og fortalte hvordan Danmark hadde sett til både Sverige og Norge når det gjaldt utflytting av statlige arbeidsplasser. Rasmussen påpekte også hvordan samarbeidet på forsvarsområdet det siste året har blitt intensivert. Han presiserte at et enda bedre nordisk samarbeid vil gi innovative samfunnsløsninger som kan komme hele verden til gode.

Den finske statsministeren Juha Sipilä redegjorde for prosessen de nordiske samarbeidsministrene har innledet for å reformere og utvikle det nordiske samarbeidet. Sipilä støtter arbeidet og redegjorde for noen viktige mål for reformen: mer fleksibilitet i det mellomstatlige samarbeid, muligheter for å reagere raskere og å sette av ressurser når det oppstår aktuelle og krevende spørsmål som f.eks. innvandring.

Flyktningkrisen preget debatten på toppmøtet. Det fremkom bred enighet om at fokuset for nordisk samarbeid også må rettes mot denne krisen. Alle de nordiske landene har sett økende flyktningstrømmer den seneste tiden, og det er vanskelig for land å håndtere utfordringene alene. Erna Solberg påpekte det nordiske samarbeidets verdi på dette området. Sveriges mottakssystem har den siste tiden nærmet seg grensen for sin kapasitet etter at landet har tatt imot svært mange mennesker. Stefan Löfven poengterte i møtet at dette har blitt et internasjonalt spørsmål der alle må ta sitt ansvar og at samlet innsats vil være avgjørende. Innlegget til Löfven utløste en lang diskusjon, og mange ønsket ordet. Særlig representantene Rickard Jomshof og Paula Bieler fra Sverigedemokraterna uttrykte sterk bekymring og kritiserte innvandringspolitikken som føres i Sverige. I denne sammenheng ble det også diskutert hvordan man skal bekjempe terror og rekruttering til ekstremistiske bevegelser.

Videre ble viktigheten av grønn tenkning, bærekraftighet og drøftelse rundt klimautfordringer tatt opp fra flere hold. I tillegg ble det fremlagt ønske om mer samarbeid når det gjelder utviklingen i Arktis. Enighet blant de nordiske landene vil kunne utgjøre et godt fundament for å prege utviklingen og dialogen i området.

6.2 Fremsettelse av nye medlemsforslag

Under et særskilt punkt på dagsordenen ble et stort antall nye medlemsforslag presentert, før forslagene ble videresendt til realitetsbehandling i presidiet eller respektive fagutvalg. Sonja Mandt var sosialdemokratenes talsperson for et medlemsforslag om felles innsats mot vold i nære relasjoner og et forslag om felles tiltak mot «stalking» (ulovlig personforfølgelse). Videre ble det bl.a. fremsatt forslag om en nordisk-baltisk sikkerhetskonferanse (Konservative gruppen), et nordisk senter for medborgerinvolvering i demokratiutviklingen (Venstresosialistiske grønne gruppen), om økt og bæredyktig turisme i Norden (Sosialdemokratiske gruppen), nordisk statsborgerskap samt et Brusselkontor for Nordisk råd (Midtengruppen).

6.3 Ministerrådets formannskapsprogram, generaldebatt og budsjett 2016

Formannskapet for Nordisk ministerråd veksler mellom de fem medlemslandene, og i 2016 var det Finlands tur. Den finske statsministeren Juha Sipilä presenterte det finske formannskapsprogrammet, og nevnte vann, natur og mennesker som tre stikkord for hva man ville vektlegge i 2016. Konkrete målsettinger for samarbeidet om å fjerne grensehindre, fremme digitaliseringen og styrke Nordens stemme innad i EU ble også fremhevet. Finlands ambisjon er også å gjøre det nordiske samarbeidet mer interessant og relevant også ut fra næringslivets synsvinkel. Den finske statsministeren var glad for at NORDEFECO (forsvars- og sikkerhetspolitikk) og det såkalte Haga-samarbeidet (samfunnsikkerhet) fungerer godt og er i stadig utvikling.

Juha Sipilä kom i slutten av sitt innlegg tilbake til arbeidet med å fjerne grensehindre, som var særlig viktig, selv om mobiliteten mellom de nordiske land var på verdensrekordnivå. Det krever stort politisk engasjement og lederskap, og fremfor alt en ny type nordisk solidaritet, for å avskaffe grensehindre, uttalte den finske statsministeren.

Generaldebatten ble innledet av den danske samarbeidsminister Peter Christensen i egenskap av formann for Nordisk ministerråd i 2015. Han opplyste at ministerrådet er i ferd med å gjennomføre reformpakken «Nytt Norden» som har fire overordnede mål: (i) et forsterket samarbeid på ministernivå, (ii) et effektivt sekretariat, (iii) bedre målstyring av nordiske prosjekter og (iv) bedre styring av de nordiske institusjonene. Oppfølging av Bo Könbergs rapport foregår også, og det er igangsatt en ny strategisk gjennomlysning, denne gang av arbeidsmarkedsområdet. I 2015 har man også brukt mye tid på å avklare og endre på Nordisk ministerråds relasjon til Russland, etter at det russiske justisdepartementet besluttet å stemple ministerrådets kontorer i Kaliningrad og St. Petersburg som utenlandske agenter.

Presidiets talsperson, Nordisk råds president i 2015, Höskuldur Þórhallsson, konstaterte at en fellesnevner for ministerrådet og Nordisk råd er en streben etter modernisering og synlighet, og at det politiske arbeidet skal settes i sentrum. Han opplyste at Nordisk råd helhjertet støtter det danske formannskaps initiativ om å arrangere et Nordic Cool 2 i 2017. Angående grensehindre mente presidenten at man kunne arbeide bedre sammen om å koordinere den nasjonale lovgivning i de nordiske landene for å unngå at nye hindringer oppstår i fremtiden.

Under generaldebatten fikk representanter for et stort antall parlamentariske forsamlinger holde innlegg, bl.a. stortingspresident Olemic Thommessen og

leder for den arktiske parlamentarikerforsamlingen, Eirik Sivertsen.

Thommessen poengterte at håndteringen av flyktningstrømmen krever et felles europeisk løft. Samtidig er det også viktig – for ikke å si avgjørende – at man kommer frem til gode regionale løsninger. Det er viktig at vi i Norden makter å koordinere oss og passer på at vi unngår å komme i en situasjon der vi har konkurranse om nivåer på ytelser og standarder landene imellom. Han kom i sitt innlegg også inn på FNs bærekraftsmål, og mente at de nordiske parlamentene må ta ansvar for å sette disse målene på sakskartet både nasjonalt og i det interparlamentariske arbeidet. I det videre arbeidet med bærekraftsmålene bør de nordiske landene ha en nasjonal tilnærming som er mest mulig lik, og vi må koordinere den nordiske innsatsen innenfor det øvrige interparlamentariske arbeidet, uttalte Thommessen.

Eirik Sivertsen understreket i sitt innlegg at nordisk samarbeid gir god mening også i Arktis. Dialog og initiativ på flere arenaer gir bedre resultater, og han ville framover arbeide for en tettere nordisk kontakt mellom de nordiske lands arktiske parlamentariske delegasjoner.

Debatten om ministerrådets budsjett for 2016 ble innledet av den islandske samarbeidsminister Eygló Harðardóttir, som opplyste at det totale budsjettet for Nordisk ministerråd 2016 er 922 millioner danske kroner, hvilket er en prosents reduksjon av rammen i forhold til 2015. Det er funnet plass til nye tverrgående initiativ innen prioriteringsbudsjettet, bl.a. nordisk statistisk samarbeid, miljø og klima, samt en ny satsing som skal styrke demokrati, delaktighet og sikkerhet gjennom å bekjempe sosial marginalisering, ekstremisme og religiøs diskriminering. Hun opplyste at resultatet av forhandlingene med Nordisk råd er et kompromiss som omfatter 22 punkter, som begge parter kan være fornøyd med.

Michael Tetzschner tok i sitt innlegg opp behovet for en systematisk evaluering og gjennomgang av nordiske institusjoner og prosjekter, mens Jorodd Asphjell oppfordret ministerrådet til å finne de nødvendige pengene til oppussing av Nordens hus, slik at det kan brukes til mange nye aktiviteter i årene framover.

6.4 Grensehindringer

I samarbeidsministrenes redegjørelse om grensehinder ble trukket frem at Grensehinderrådet har kommet godt i gang med arbeidet med å gjøre mobiliteten over grensene enklere for privatpersoner og virksomheter. Syv grensehinder er avklart, tre av disse er løst, mens fire er avskrevet. Det siste innebærer at man ikke jobber videre med disse.

Jorodd Asphjell la i sitt innlegg vekt på at man må styrke arbeidet for å forhindre at nye grensehinder

oppstår ved ulik implementering av EU-direktiv i de nordiske land. Samarbeid og informasjonsflyt er viktig for å unngå at ulik implementering skaper nye hindre.

Han tok videre opp problemet med opphavsrettigheter i forbindelse med distribusjon av kultur mellom de nordiske land. Dette kan betraktes som et kulturelt grensehinder.

Den svenske representanten Annicka Engblom tok opp saken til de norske pensjonistene som hadde flyttet til Sverige og havnet i skatteproblemer med svenske myndigheter. Engblom ba om at saken snart måtte få en løsning, og hevdet at det fantes tilsvarende problem mellom Sverige og Finland.

6.5 Internasjonalt samarbeid

Assisterende generalsekretær i FN Christian Friis Bach var internasjonal gjestetaler på sesjonen. Hovedtema i hans innlegg var migrasjonen til Europa. Friis Back manet til solidaritet og overholdelse av internasjonal rett i en krevende situasjon. Han oppfordret de nordiske landene til å gå foran i dette arbeidet.

I tillegg tok han opp arbeidet med FNs bærekraftsmål og oppgaven vi står foran med å implementere disse blant annet ved å finansiere satsingen gjennom involvering av næringslivet.

I debatten etter innlegget til Friis Back ble asylretten og flyktningstrømmen til Europa et hovedtema.

Den utenrikspolitiske redegjørelsen ble holdt av den danske utenriksminister Kristian Jensen (RV), som kunne informere om et tett nordisk utenrikspolitisk samarbeid. De nordiske landene støtter Ukraina i sitt krav som territoriell integritet, enhet og uavhengighet. De vil fortsette en kritisk dialog med Russland i europeiske og internasjonale saker, og beholde Arktis som et lavspenningsområde. Utenriksminister Jensen gikk videre inn på de ulike krisene i Europas nærområder, som i Irak og Syria, og viktigheten av å bidra til å styrke hjelpeinnsatsen i nærområdene. Mot slutten av sin redegjørelse kom den danske utenriksministeren inn på et fortsatt stadig tettere nordisk samarbeid vedrørende ambassader og representasjon i utlandet. Til sist fremholdt han viktigheten av å komme frem til en klimaavtale i Paris under COP 21 i desember 2015.

Utenriksminister Børge Brende tok i sitt innlegg opp sider ved flyktningstrømmen til Norden og Europa, og nødvendigheten av samarbeid for å møte de utfordringene den gir. Han tok til orde for et styrket nordisk samarbeid i møte med globale sikkerhetstrusler som terrorisme, organisert kriminalitet, radikaliserings, piratvirksomhet og cyberkriminalitet.

Den forsvarspolitiske redegjørelsen ble gitt av den svenske forsvarsminister Peter Hultqvist (S), som betonet viktigheten av et tett samarbeid i

NORDEFECO innenfor rammene av ulike tilknytningsformer til NATO.

Konkrete prosjekter er et felles bilde av luftrommet i Norden og en industriavtale om å bistå med materiell i en krisesituasjon.

Kjell-Idar Juvik (A) tok opp debatten om forholdet til Russland. Juvik fremholdt viktigheten av samarbeidet mellom naboland samtidig som man er klar på fordømmelsen av russiske handlinger i Ukraina. Juvik støttet samarbeidslinjen med Russland om felles utfordringer i Arktis.

Den finske samarbeidsminister Anne Berner (C) redegjorde for samarbeidet med EU og fremholdt nordisk nytte som en ledestjerne i det arbeidet. I stort dreier samarbeidet seg om å påvirke pågående lovgivningsprosesser i EU, samt å implementere vedtatt regelverk i nasjonal lovgivning.

Den danske minister for barn, undervisning og likestilling Ellen Trane Nørby (V) redegjorde for det nordiske samarbeidet for å bekjempe menneskehandel. Arbeidet har dreid seg om å skape nettverk og understøtte utveksling av kunnskap og erfaringer mellom de spesialister som arbeider med innsatsen mot menneskehandel i Norden. Det har også vært konkrete prosjekter i Baltikum og Nordvest-Russland. Dette arbeidet skal fortsette de tre neste årene.

6.6 Kunnskap og kultur

Jorodd Asphjell var utvalgets talsperson for forslaget om finansiering og etablering av Internasjonalt Samisk Filminstitutt. Utvalget foreslo at regjeringene i Norge, Sverige og Finland går sammen for å finne en økonomisk bærekraftig modell for filminstituttet. Før dette er på plass foreslo utvalget at ministerrådet bidrar med driftsstøtte i en overgangsperiode, samt at det igangsettes et prosjekt til støtte og utvikling av samiskspråklig barnefilm. Asphjell vektla at Finland, Sverige og Norge har et særskilt ansvar for å støtte det samiske språket og den samiske kulturen. Samtidig fokuserte han på at Norge er det eneste landet som bidrar med prosjektmidler til instituttet, og at det burde være en målsetting at instituttet dekker hele det samiske området, også i Finland og Sverige. Forslaget skapte debatt, og ble vedtatt med reservasjon fra de konservative.

Utvalget har i flere år arbeidet med kultur i skolen, og en rekommandasjon om Nordens Kulturelle Skolesekk ble til under sesjonen. Bakgrunnen for forslaget er å understøtte arbeidet som gjøres for å fremme det nordiske samarbeidet innen skole og kultur, bl.a. for å styrke nordisk språkforståelse. Utvalget foreslo at det hvert år lages et faglig og kulturelt program med bakgrunn i alle de nominerte til Nordisk råds priser, og at dette skal være et tilbud til barn og unge i grunnskolen og videregående skole i Nor-

den. Jorodd Asphjell vektla i sitt innlegg hvordan dette kan bidra til å styrke språkforståelsen, samholdet og kulturen i de nordiske land.

Utvalget har arbeidet med et medlemsforslag om en sterk og fri presse siden 2014. Utvalget støttet en videreføring av Nordisk Journalistsenter (NJS) i 2016, i tillegg til at man ønsket en evaluering av senteret. Utvalget foreslo dessuten at NJS sitt hovedkurs for nordiske journalister skulle følge forhandlingene ved Nordisk råds sesjon og at Formannskapsprogrammet skulle være et sentralt tema. Sistnevnte punkter skapte stor debatt, og forslaget ble vedtatt med reservasjon fra de konservative.

6.7 Velferd i Norden

Sonja Mandt var talsperson for velferdsutvalgets forslag om økt nordisk samarbeid om aupair-ordningen i de enkelte land (A1619/velferd). Hensikten med ordningen er kulturutveksling, men i noen tilfeller utnyttes aupairene som hushjelper og billig arbeidskraft. For å unngå misbruk av aupair-ordningen mener utvalget at det er behov for en opprydning i regelverket i Norden, som i dag er ulikt mellom landene.

Velferdsutvalgets talsperson på utvalgsforslag om velferdstjenester i distriktene i Norden (A 1622/velferd) var Katri Kulmuni fra Midtengruppen. Forslaget går ut på at Nordisk ministerråd årlig gir en status for det regionalpolitiske samarbeidet i Norden som blant annet skjer i fire arbeidsgrupper (Regional utvikling i Arktis, Demografi og velferd, Grønn verdiskaping med fokus på innovasjon, og Grønn verdiskaping med fokus på plansamarbeid og bærekraftige byregioner), og at ministerrådet ser på hvordan Nordisk råd kan ta del i en nordisk plattform for kunnskapsoppbygging på regional utvikling. Torgeir Knag Fylkesnes viste til at den venstresosialistiske grønne gruppen støtter forslaget. Fylkesnes mente at arbeidet i ministerrådets regionalpolitiske arbeidsgrupper, og oppfølging av disse, er en diskusjon som griper inn i nasjonalpolitikken på ulike nivå.

Bente Stein Mathisen var velferdsutvalgets talsperson for et utvalgsforslag om barn og unges psykiske helse i Norden (A 1643/velferd). Stein Mathisen viste til behovet for større oppmerksomhet og samarbeid om de psykiske helseutfordringene hos barn og unge i det nordiske helsesamarbeidet. Stein Mathisen viste til at innsats overfor barn og unge, og spesifikke innsatser mot risikogrupper, kan være med og redusere utviklingen av psykiske helseplager. Utvalget støtter Bo Kjønbergs rapport for Nordisk råd i 2014 som beskriver hvordan det nordiske samarbeidet på helseområdet kan utvikles og styrkes de nærmeste 5–10 årene, herunder også mer samarbeid

om forskning og kunnskap om psykiske lidelser og utveksling og deling av erfaringer og «best practice».

Utvælgsforslag om voksne med senskader etter seksuelle overgrep i barndommen (A 1645/velferd) ble også behandlet. Forslaget ble lagt fram av Karen J. Klint, som blant annet viste til utvalgets besøk til Grønland, hvor de ble gjort kjent med tiltaket «reiseholdet», som er en terapeutisk behandlingsinnsats rettet mot voksne som har vært utsatt for overgrep i barndommen. Tiltaket er et eksempel til etterfølgelse, og bør gjøres bedre kjent i Norden hvor vi har store avstander og små samfunn, ifølge utvalget.

Velferdsutvalget la frem innstillingen til Midtengruppens medlemsforslag om økt kunnskap og bedre behandling av rusmisbruk gjennom nordisk samarbeid i forskningsnettverk (A 1644/velferd). Bente Stein Mathisen viste i sitt innlegg til at narkotikamisbruk er en felles nordisk utfordring, men at de nordiske land har ulike strategier for å bekjempe misbruket. Utvalget mener at de nordiske land kan lære mye av hverandre, og vil ha stort utbytte av et nordisk klinisk forskningsnettverk om misbruk, med økt fokus på forebygging og bedre behandling.

6.8 Et holdbart Norden og spørretime med miljøministrene

Under temaet om et bærekraftig Norden vedtok sesjonen en rekommandasjon om et tettere nordisk samarbeid for å trygge de nordiske vannressursene. Bakgrunnen er at klimaforandringer, flere mennesker og økt forbruk av vann gjør ferskvann til en stadig knappere ressurs.

I spørretimen med miljøministrene fikk klima- og miljøminister Tine Sundtoft et spørsmål fra Karen Gaarsted (S) fra Danmark om transport av søppel fra Norge til Sverige og miljøbelastningen dette medfører.

Sundtoft svarte at det er på flere områder et godt utviklet nordisk marked for avfall. Et felles avfallsmarked gir fleksibilitet for kommunene, men en nordisk arbeidsgruppe som ser på avfall vil ha dette til fortsatt vurdering for å se på totalkostnadene ved dagens system.

Sundtoft fikk så et spørsmål fra den danske representanten Rasmus Nordquist (Alt) om hvordan Norge som en oljeproduerende nasjon arbeidet med grønn omstilling. Statsråd Sundtoft svarte at verden vil ha behov for olje og ikke minst gass i noen tiår framover, men at Norge har en høy CO₂-avgift og blant de strengeste miljøkravene i verden. Sundtoft fremhevet at Norge vil redusere nasjonale utslipp av CO₂ i tråd med internasjonale avtaler og arbeide for globale reduksjoner.

Kjell-Idar Juvik (A) stilte et spørsmål til den danske ministeren om hvordan han vil bruke det nor-

diske samarbeidet i arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser opp mot møtet i Paris.

Den danske energi-, forsynings- og klimaminister Lars Christian Lilleholt svarte at nasjonale reduksjonsmål for alle parter, et langsiktig globalt reduksjonsmål, utfasing av subsidier til fossile brensler og klimafinansiering vil være viktig i denne sammenheng.

Ruth Grung (A) stilte spørsmål om manglende vedtakelse av avtalen om grønne elsertifikater i den svenske riksdagen til klima- og miljøminister Åsa Romson. Romson svarte at de hadde planer om å få ratifisert den norsk-svenske avtalen om el-sertifikat innen kort tid.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) stilte spørsmål til den danske ministeren om viktigheten av å holde fast på nasjonale klimamål for å få en internasjonal klimaavtale i Paris senere på året. Energi-, forsynings- og klimaminister Lars Christian Lilleholt svarte at Danmark og de øvrige nordiske land har noen av verdens mest ambisiøse mål for kutt i utslipp av CO₂.

6.9 Kontrollkomiteens saker

Kontrollkomiteens leder, Jan Lindholm (Sverige), opplyste i sitt innlegg at komiteen i 2015 har hatt fem møter, og også besøkt tre nordiske institusjoner.

Kulturkontakt Nord og Nordisk institutt for videreutdanning innen arbeidsmiljøområdet.

Kontrollkomiteen har nå besøkt alle nordiske institusjoner, med unntak av Nordisk institutt på Grønland.

Etter mange institusjonsbesøk har kontrollkomiteen konstatert at implementeringen av Nordisk ministerråds åtteårsregel skaper noen utfordringer. Forslag til endringer, som ble vedtatt som rekommandasjon på forrige sesjon, har ministerrådets delvis gått imot, og komiteen vil fortsatt ha saken på sin dagsorden.

En betydelig andel av det nordiske budsjett går til prosjekter. Derfor har prosjektvirksomheten vært på komiteens dagsorden lenge, og det har også vært rettet flere henvendelser til Nordisk ministerråd. Komiteen har gjennomgått årsrapportene fra 15 nordiske institusjoner. Komiteen er generelt fornøyd med rapportene. I noen tilfeller gir rapportene grunnlag for å søke oppklarende informasjon fra ministerrådet.

Komiteen igangsatte i 2014 en ekstern undersøkelse av prosjektvirksomheten, som bygger på en grundig analyse av tilfeldig utvalgte prosjekter innenfor miljø-, sosial- og helsepolitikken. Komiteen er i dialog med Nordisk ministerråd om oppfølging av denne undersøkelsen.

Kontrollkomiteen har gjennomgått Riksrevisjonens revisjonsrapporter om henholdsvis Nordisk ministerråd, Nordisk råd og Nordisk kulturfond

under 2013, og fremlegger noen bemerkninger i sin innstilling til sesjonen.

Kontrollkomiteens leder opplyste til slutt at man i 2016 vil se på to kontrolloppgaver: konsekvensen av nedleggelse av fagministerråd, som Ministerrådet for transport i 2005, og effekten av budsjettnedskjæringer i Nordisk ministerråd.

6.10 Nordisk råds priser

I likhet med de to foregående år ble alle Nordisk råds priser avslørt og utdelt samtidig under prisgallaen i Harpa Kulturhus i Reykjavik. Prisingallaen ble direktesendt på den islandske tv-kanalen RUV og streamet på NRK. I etterkant ble prisutdelingen vist på alle statskanaler i Norden. Nesten alle de nominerte var til stede under utdelingen, og vinnerne fikk overrakt prisstatuetten «Nordlys» av fjorårets vinnere. Nordisk råds pris er på 350 000 kroner.

Nordisk råds musikkpris gikk til den svenske cellisten, bassisten og komponisten Svante Henryson. Nominerte fra Norge var mezzosopran Tore Augestad og kvartett Dans Les Arbres. I anledning musikkprisens 50-årsjubileum ble alle nominerte, juryen og journalister fra alle nordiske land invitert til Festspillene i Bergen hvor de nominerte ble offentligjort.

Nordisk råds natur- og miljøpris gikk til det færøyske elselskapet SEV på grunn av dets ambisiøse mål og innovative tiltak for en grønn elektrifisering av det færøyske elnettet, og innsats for å redusere bruken av fossilt brennstoff. Nominert fra Norge var Norgesgruppen.

Nordisk råds filmpris gikk til den islandske regissøren og manusforfatteren Dagur Kári og produsentene Baltasar Kormákur og Agnes Johansen for filmen «Fúsi» («Virgin Mountain»). Nominert fra Norge var Ole Giæver med filmen «Mot naturen».

Nordisk råds litteraturpris gikk til den norske forfatteren Jon Fosse for verket «Trilogien: Andvake. Olavs draumar. Kveldsvævd». Fra Norge var også forfatteren Kristine Næss nominert med romanen «Bare et menneske».

Nordisk råds barne- og ungdomslitteraturpris gikk til den svenske forfatteren Jakob Wegelius for romanen «Morderens ape». Fra Norge var forfatter Geir Gulliksen og illustratør Anna Fiske nominert for boken «Joel og Io. En kjærlighetshistorie», og forfatter Simon Stranger for boka «De som ikke finnes».

7. Nordisk råds temasesjon, april 2016

Ministerrådsforslag og politisk dialog

Under temasesjonen ble ministerrådsforslag om en tverrsektoriell strategi for barn og unge i Norden for 2016–2022 behandlet (B 305/velferd). Nordisk

samarbeidsminister, Elisabeth Aspaker, la frem strategien, og viste til ministerrådets visjon om at Norden skal være det beste sted for barn å vokse opp, og at FNs konvensjon om å fremme barn og unges rettigheter ligger til grunn i strategien. Aspaker viste til at strategien har hovedfokus på utsatte barn og unge, støtte og samarbeid med sivilsamfunnet, og kompetansehevende tiltak. De nordiske samarbeidsministrene vil ha det overordnede ansvaret med oppfølgingen av den tverrsektorielle strategien. Status for arbeidet vil bli presentert for Ungdommens nordiske råd og for Nordisk råd annet hvert år, og skal evalueres midtveis.

Bente Stein Mathiesen var Velferdsutvalgets og rådets talsperson. Hun takket for at Nordisk råd hadde fått strategien på høring i en tidlig fase, og at flere av forslagene fra utvalget var inkludert i strategien. Utvalget ga sin støtte til strategien, men beklaget at ministerrådet ikke har utsett en egen ansvarlig barne- og ungdomsminister. En egen minister ville styrket satsingen betraktelig. Strategien ble enstemmig vedtatt av Nordisk råd.

I etterkant av fremleggelsen av strategien var det politisk dialog om fremstilling 30/2014 «Forsterkning av barne- og ungdomsstrategien i det nordiske samarbeidet». Nordisk råds velferdsutvalg tok initiativ til en revidering av den tidligere strategien om barn og unge, og etterlyste større innsats og ressurser blant annet for utsatte barn og unge. Bente Stein Mathiesen viste til at Nordisk råd og Velferdsutvalget var tilfreds med at ministerrådet nå hadde revidert strategien og inkludert flere ministerråd, men gjentok ønsket fra foregående sak om en egen barne- og ungdomsansvarlig minister blant de nordiske ministre som allerede har et sakspolitisk ansvar for barn og unge. Samarbeidsminister Elisabeth Aspaker mente Nordisk ministerråd har imøtekommet Nordisk råds forslag og ønsker. Hun poengterte at strategien nå er revidert og tydeliggjort, og at seks utvalgte ministerråd er involvert i arbeidet i tett samarbeid med NORDBUK som rådgivende organ (Nordisk barne- og ungdomskomiteé). Aspaker gjentok som under fremleggelsen av strategien, at hele ministerrådet er ansvarlig for oppfølgingen av strategien, men at det overordnede ansvaret ligger hos samarbeidsministrene. Ministerrådet anser nå denne saken som avsluttet.

Generelle saker

Under generelle saker ble medlemsforslag A 1647/næring, om flysikkerhet og arbeidsvilkår på fly, behandlet. Forslaget var rettet til de nordiske lands regjeringer om å ta initiativ til en gjennomgang av vilkår koblet til flysikkerhet, ansettelsesvilkår og rettfærdig konkurranse, samt ta felles initiativer for å løfte opp spørsmålet om flysikkerhet og arbeidsvil-

kår på nordisk, europeisk og internasjonalt nivå. Forslaget var fremmet av den sosialdemokratiske gruppen. Forslaget fikk motstand fra representanter i Om konservative gruppen og Midtengruppen, som i debatten viste til at flyselskaper var underlagt strenge sikkerhetsregler, og det derfor ikke var grunn til å blande flysikkerhet og ansettelsesforhold. Kjell-Idar Juvik deltok i debatten på vegne av den sosialdemokratiske gruppen, og viste bl.a. til at sosial dumping er et økende problem, også innenfor flyselskapene. Dårlige arbeidsforhold er med på å skape dårlig flysikkerhet, mente Juvik. Forslaget fikk flertall og ble vedtatt videresendt til de nordiske lands regjeringer.

Forslag om styrket samarbeid med Samisk parlamentarisk råd (A1664/presidiet) ble behandlet under temasesjonen. Carl Haglund presenterte presidiets betenkning. Han viste til at medlemskap krever at Helsingforsavtalen må endres, noe det ikke er stemning for. Presidiet vil foreslå at Samisk parlamentarisk råd gis en utvidet observatørstatus, gjennom muligheten til deltakelse i Nordisk råds utvalgsmøter, dersom det er saker som berører samiske interesser. I den etterfølgende debatten deltok Gunvor Eldegard, Torgeir Knag Fylkesnes og Kåre Simensen. Torgeir Knag Fylkesnes kritiserte formuleringer i presidiets innstilling om at Nordisk råd ikke kan endre Helsingforsavtalen, og viste til at avtalen flere ganger er blitt endret etter ønske fra Nordisk råd. Kåre Simensen viste til Arktisk råd hvor samene og urfolksorganisasjoner er med som permanente deltakere, og at dette er en modell som også Nordisk råd burde se på. Forslaget ble vedtatt mot én stemme.

Ferdigbehandling og opprettholdelse av rekommendasjoner, fremstillinger og interne beslutninger, Dokument 3/2016

Presidenten henviste til dokument 3/2016 og paragraf 47 i arbeidsordning, som gjør det mulig å vedta forslag til beslutninger i dokumenter som ikke er publisert innenfor den ordinære tidsfrist. Forsamlingen vedtok dokumentet ved konsensus.

Nye medlemsforslag

Under temasesjonen ble ni nye medlemsforslag fremmet. Den sosialdemokratiske gruppe fremmet følgende syv forslag: medlemsforslag om oppfyllelse av internasjonale klimamål (A 1673/holdbart), medlemsforslag om best mulig integrasjon av asylbarn og alle skoleformers ansvar (A 1675/kultur), medlemsforslag om økt inkludering av Ungdommens nordiske råd (A 1674/presidiet), medlemsforslag om hørselsnedsettelse (A 1672/velferd), medlemsforslag om felles nordisk innsats mot sexsjikane på arbeidsplassen (A 1679/velferd), medlemsforslag om smart bruk av matavfall og bekjempelse mot kasting av mat

(A 1676/holdbart), og medlemsforslag om å arrangere et idrettstoppmøte (A 1678/kultur).

Midtengruppen la frem et medlemsforslag om fortsatt fri bevegelse, åpenhet og samarbeid i Norden (A 1671/presidiet). Nordisk frihet la frem et medlemsforslag om brannmannskaps risiko for dødelig kreft og visse krefttyper (A 1677/velferd).

Flere medlemmer uttrykte støtte til A1673. De øvrige forslag ble ikke debattert. Forslagene skal behandles av presidiet og respektive utvalg.

8. Presidiet, utvalgene og kontrollkomiteen

8.1 Presidiet

Etter at sesjonen høsten 2015 besluttet å endre utvalgsstrukturen i Nordisk råd, består presidiet nå av 15 medlemmer fordelt mellom de nordiske partigrupper i Nordisk råd, samtidig som alle land er representert. Fra 1. januar 2016 har Sonja Mandt, Michael Tetzschner og Rigmor Andersen Eide vært de norske medlemmene av presidiet. Presidiet behandler de overgripende politiske saker, den generelle retning og utvikling av rådets virksomhet, samt har ansvaret for at rådets virksomhet er i takt med virksomheten i de nasjonale parlamentene. Presidiet er ansvarlig for kontakten med andre internasjonale organisasjoner. Presidiet behandler saker som berører utenriks- og forsvarspolitikken samt samfunnsikkerhet. Presidiet behandler også budsjettet for Nordisk ministerråd.

I annet halvår 2015 og 1. halvår 2016 har presidiet holdt 6 møter. I forbindelse med sesjonen hadde presidiet et møte med de nordiske statsministrene, de nordiske utenriksministrene, de nordiske samarbeidsministrene og møte med russiske parlamentarikere som gjestet sesjonen. Temaene for møtet med samarbeidsministrene var ministerrådets budsjett i 2016–2017 og Nordic Cool 2017, og med statsministrene var det Nordens syn på Europas utfordringer vedrørende flyktninger og migrasjon, og muligheter for økt bistandssamarbeid. I presidiets møte med de nordiske utenriksministrene stod Russland, Arktis og et forsterket nordisk ambassadesamarbeid på dagsordenen.

Presidiet hadde også et møte med Vestnordisk råds presidium, der man bl.a. diskuterte de viktigste samarbeidsfeltene for de to organisasjonene.

Det årlige toppmøte mellom presidiene i Nordisk råd og Baltisk forsamling fant sted i Vilnius 7. desember 2015 i tilknytning til et Hviterusslandsseminar. På presidietmøtet 30. november 2015 hadde man godkjent en ny plan for samarbeidet 2015–2017. Det ble påpekt at det er rom for mer samarbeid på utvalgsnivå. På dette presidietmøtet deltok for øvrig lederne for Nordisk råds fagutvalg, og kom med innspill til ministerrådets budsjett for 2017.

På møtet i Helsingfors møtte presidiet formannskapet for Nordisk ministerråd, med den finske samarbeidsminister Anna Berner, og kom med innspill til budsjettet for 2017. På møtet deltok også Anke Sporendonk, justis-, kultur-, og europaminister fra Schleswig-Holstein, som redegjorde for delstatens søknad om observatørstatus i Nordisk råd. Presidiet klarte også å bli enige om en formulering om styrket samarbeid med Samisk parlamentarisk råd. Presidietets sommermøte fant sted 20.–22. juni i grenseområdene mellom Tyskland og Danmark, Schleswig-Holstein og Sønderjylland.

8.1.1 *Presidiet arbeidsgrupper og rapportører*

For 2016 har presidiet utpekt følgende til å være rapportører for ulike saksområder:

- Hans Wallmark fra Sverige som rapportør nordisk-baltisk samarbeid samt samarbeid med Visegradlandene.
- Sonja Mandt som FN-rapportør.
- Phia Andersson fra Sverige som rapportør for kontaktene med Vestnordisk råd.
- Carl Haglund, Finland, som sikkerhetspolitisk rapportør.
- Morten Løkkegaard, Danmark, som EU-rapportør.
- Høgni Hoydal (Færøyene) som ungdomskontakt.
- Steingrímur Sigfússon, Island, som observatør i Arktisk parlamentarisk komité.

8.1.2 *Presidiet internasjonale kontakter*

Nordisk råd har tette kontakter med Nordens nærområder gjennom observatørskap i Arktisk parlamentarisk komité, deltakelse i Østersjøområdet parlamentarisk komité, tett samarbeid med Baltisk forsamling, koordinerende rolle i Barents parlamentariske samarbeid, kontakt med Parliamentary Association of North-West Russia (PANWR), samt kontakt med Russlands parlaments Statsduma og Føderasjonsråd.

Rådet har dessuten gode kontakter med Europa-parlamentet og BeneLux interparlamentariske forsamling.

Ambisjonene og samarbeidet om internasjonale spørsmål er styrket og utvidet som følge av Russlands annektering av Krim i mars 2014. Norden er en naboregion til Russland, og det er naturlig at de nordiske landene følger utviklingen i øst med uro. Det er likevel enighet om å holde kanalene åpne på det parlamentariske nivået, og medlemmer av Dumaen, Føderasjonsrådet og PANWR ble invitert til Nordisk råds sesjon i Reykjavik i oktober 2015. Bare én representant fra Dumaen deltok på sesjonen, og hadde et kort møte med presidiet. Under sesjonen i Reykjavik

ble en ny strategi for Nordisk råds samarbeid med Russland vedtatt.

En gruppe russiske parlamentarikere deltok på en studiereise i Sverige 8.–11. februar 2016, med program i Stockholm og Uppsala, og møtte medlemmer av den svenske delegasjonen.

Presidiet var også representert i Baltisk forsamlingskonferanse «Security in The Baltic region» 12.–13. mai i Riga. Uken etter var Nordisk råd 18. mai vertskap for et møte i Folketinget i København om EU og dets østlige naboer. Deltakere var parlamentarikere fra Norden, de baltiske land, Benelux-landene samt fra parlamentene i Polen, Ungarn, Georgia og Moldova. Fra delegasjonen deltok Michael Tetzschner.

En delegasjon fra presidiet deltok også på den arktiske parlamentarikerkonferansen i det østlige Russland 14.–17. juni 2016.

Nordisk råd arrangerte seminar i tilknytning til Østersjøfestivalen i Stockholm 31. august, og Jorodd Asphjell, leder for Nordisk råds utvalg for kunnskap og kultur, holdt tale.

8.1.3 *Presidiet dialog med Hviterussland*

Presidiet har i samråd med Baltisk forsamling siden 2007 hatt en dialog med parlamentet i Minsk og med hviterussiske partier som ikke er representert i parlamentet. Arrestasjonen av politiske opposisjonelle i etterkant av presidentvalget i Hviterussland 19. desember 2010 førte til at presidiet la kontaktene med Hviterussland på is. Derimot har presidiet fortsatt å holde kontakt med opposisjonen, og jevnlig fulgt utviklingen i landet, bl.a. ved regelmessige seminarer. Nordisk råd og Baltisk forsamling arrangerte således et vellykket seminar i Vilnius den 7. desember 2015 med opposisjonspartier og NGOer fra Hviterussland. Denne gang var det også representanter for Europarådets og OSSEs parlamentarikerforsamlinger, samt EP og det polske senat. Østersjøparlamentarikerne i BSPC foretok en «fact finding mission» til Hviterussland i april 2016 på bakgrunn av at landet har fornyet sin søknad om å bli observatør i BSPC – det parlamentariske østersjø-samarbeidet.

8.2 *Utvalget for vekst og utvikling i Norden*

Utvalget for vekst og utvikling i Norden har i perioden hatt seks norske medlemmer: Torgeir Knag Fylkesnes (SV), som er utvalgets nestleder, Gunvor Eldegard (A), Ruth Grung (A), Heidi Nordby Lunde (H), Tom E. B. Holthe (FrP) og Per Olaf Lundteigen (Sp). Utvalget ledes av den svenske sosialdemokraten Pyry Niemi.

Utvalget har ansvar for saker som angår arbeidsmarked og arbeidsmiljø, næring, handel og industri, energi, bekjempelse av grensehindre, transport

og transportsikkerhet. Videre behandler utvalget spørsmål innenfor finans og økonomisk politikk – herunder rammevilkårene for forskning, produksjon og handel, og i forlengelsen av dette, fri bevegelse på markedene og arbeidsmarkedene i Norden. Regional- og strukturpolitikk, kommunikasjon og IT tilhører også arbeidsområdene til utvalget for vekst og utvikling i Norden.

I perioden har utvalget jobbet med en rekke saker som nordisk transportsamarbeid med vekt på grensekryssende jernbane, nordisk samarbeid om turisme, grønn energi og grensehinder. Ruth Grung har vært utvalgets representant i Energigruppen, som har laget en omfattende rapport om grønn energi i Norden. Gunvor Eldegard har vært utvalgets rapportør på transport og har hatt flere møter med den svenske infrastrukturminister Anna Johansson.

8.3 Utvalget for et holdbart Norden

Utvalget for et bærekraftig Norden har i perioden hatt tre norske medlemmer: Knut Storberget (A), Irene Johansen (A) og Sylvi Graham (H). Utvalget har vært ledet av finske Hanna Kosonen (C).

Utvalget har ansvar for saker som angår klima, miljø, forbrukerrettigheter, fiskeriforvaltning, landbrukspolitikk, næringsmidler, atomsikkerhet, biologisk mangfold og bærekraft.

Det siste året har utvalget blant annet vært opptatt av implementeringen av klimaavtalen fra Paris i 2015. Gjennom et samarbeid med ledere og medlemmer av de relevante nasjonale fagkomiteer ønsker utvalget å se hva Norden kan bidra med i implementeringen av klimaavtalen.

På utvalgets sommermøte i juni 2016 ble det vedtatt en uttalelse om å stoppe bruk av mikroplast i kosmetikk da mikroplasten forurenses havmiljøet i stor grad. Utvalget har også arbeidet med forvaltningen av felles fiskestammer i Norden og bærekraftig turisme.

8.4 Utvalget for kunnskap og kultur

Utvalget for kunnskap og kultur i Norden behandler spørsmål og utvikler politiske tiltak innenfor områdene kultur og utdanning, herunder saker om språksamarbeid, nye medier, kompetanseutvikling og innovasjon i utdanningene. Forskning ble innført som et nytt arbeidsområde fra 1. januar 2016. Norske medlemmer i utvalget er Jorodd Asphjell (A) (leder fra 1. januar 2014), Norunn Tveiten Benestad (H) og Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP).

Utvalget har i perioden hatt fem møter. Under Nordisk råds sesjon i Reykjavik hadde utvalget for kunnskap og kultur møte med alle de nordiske kulturministrene. Følgende tema ble da diskutert: kultur i skolen, nordisk idrettssamarbeid, finansiering av Internasjonalt Samisk Filminstitutt og Nordic Cool

II. I tillegg ble det finske formannskapsprogrammet for 2016 presentert, samt MR-Ks fremtidige politiske prioriteringer.

Utvalget arrangerte sitt sommermøte i Nord- og Sør-Trøndelag i Norge. Møtet ble besluttet flyttet fra uke 26 til overgangen juli/ august for å kombinere det med Olavsfestdagene – Norges største kultur- og kirkefestival. Hovedtema var forskning, læring og utvikling, og da særlig sårbare grupper og skolegang. I den forbindelse var utvalget på NTNU hvor de bl.a. fikk høre om lærevesker blant barnevernsbarn, frafall i skolen og satsing på unge eliteforskere. Utvalget var også i Trondheim fengsel hvor de fikk både se og høre om skole- og kulturtilbudet for de innsatte. Utvalget fikk også diskutere dette med en innsatt. Trondheim kommune presenterte kulturskoletilbudet Fargespill, som er for alle nyankomne flyktninger. I tillegg bidro Høgskolen i Sogn og Fjordane til å sette søkelys på fysisk aktivitet i skolen og læring ved å vise til sine resultater gjennom prosjektet «Active Smarter Kids». Utvalget var dessuten i Frøya kommune hvor fokuset var på videregående utdanning som var tilpasset de lokale næringene og arbeidsmulighetene. På Blått kompetansesenter fikk de høre om samarbeidet mellom videregående skole, NTNU og andre universitetsmiljøer, marin næring og forskning.

8.5 Utvalget for velferd i Norden

Etter at sesjonen høsten 2015 besluttet å endre utvalgsstrukturen i Nordisk råd, er nordisk råds medborgerutvalg og Nordisk råds velferdsutvalg slått sammen. Utvalget for velferd i Norden består nå av 18 medlemmer fordelt på de nordiske partigrupper i Nordisk råd, og slik at alle land er representert. Fra 1. januar 2016 har Bente Stein Mathisen vært leder av utvalget. Øvrige norske medlemmer i utvalget er Bengt Morten Wenstøb, Sivert H. Bjørnstad, André N. Skjelstad og Kåre Simensen.

Utvalget for velferd i Norden arbeider med temaer og emner som berører helse- og sosialpolitikk. Utvalget har et sterkt vekt på den nordiske velferdsmodellen, med fokus på å finne smarte og holdbare økonomiske løsninger som er bærekraftige på lang sikt, både for samfunnet og mennesket. Utvalgets agenda omfatter også omsorg for barn, ungdom, funksjonshemninger og eldre, samt alkohol-, narkotika- og misbruksspørsmål. Det jobbes også med likestilling, borgerrettigheter, demokrati, menneskerettigheter og bekjempelse av kriminalitet – og dermed også sikring av den enkeltes trygghet og rettsikkerhet, som er en vesentlig del av velferden og viktig for den enkeltes frihet og livskvalitet. Integring, migrasjon og flyktninger hører også til under dette utvalget, og det samme gjør bygge- og boligpolitikk. Det arbeides også med urbefolkning og deres vilkår i et nordisk perspektiv, som f.eks. samene.

I annet halvår 2015 holdt Nordisk råds velferdsutvalg og Nordisk råds medborgerutvalg to utvalgsmøter, i september i Oslo og under Nordisk råds sesjon i Reykjavik. Medborger- og forbrukerutvalget og velferdsutvalget hadde samrådsmøte med den danske likestillingsministeren i forbindelse med sesjonen.

I 1. halvår 2016 har utvalget for velferd i Norden holdt tre møter. I Helsingfors i januar, i Oslo i april og i utvalgets sommermøte Stockholm i juni.

Utvalget har i 2016 hatt tre prioriterte innsatsområder: et tettere nordisk helsesamarbeid med fokus på medisinnkjøp og sjeldne diagnoser, oppfølging av enslige mindreårige asylsøkere, og det nordiske arbeidsmarkedets sosiale aspekter.

Bengt Morten Wenstøb og Karen J. Klint har vært rapportører på enslige mindreårige asylsøkere. Sivert H. Bjørnstad har deltatt på vegne av utvalget i en arbeidsgruppe som har kommet med innspill knyttet opp til Poul Nielsens rapport om det nordiske arbeidsmarkedet.

Utvalget besøkte Hvalstad transittmottak for enslige mindreårige asylsøkere i forbindelse med møtene i april i Oslo. I forbindelse med utvalgets sommermøte i Stockholm var enslige mindreårige asylsøkere hovedfokus, og medlemmene hadde derfor en rekke møter med offentlige etater, frivillige organisasjoner og institusjoner som arbeider med spørsmålet.

Utvalget har hatt politisk dialog med nordiske ministre i forbindelse med en rekke rekommandasjoner dette halvåret. I forbindelse med januarmøtet i Helsingfors var det politisk dialog med den finske samarbeidsministeren Anne Berner, om hvordan krenkede barn blir syke voksne (Rek. 19/2008). Under temasesjonen i Oslo i april var det politisk dialog med den norske samarbeidsministeren Elisabeth Aspaker om Framst. 30/2014 om Förstärkning av barn- og ungdomsstrategin i det nordiska samarbeidet. I tillegg deltok noen utpekte utvalgsledere og medlemmer av utvalget i politisk dialog med de nordiske helseministrene i Helsingfors 27. april 2016, om Nordisk handlingsplan om sjeldne diagnoser (Rek. 27/2010), Felles nordisk elektronisk register for autorisert helsepersonell (Rek. 28/2010), Nordisk alkohol- og tobakkspolitikk i et folkehelseperspektiv (Rek. 36/2012), Social investering i Norden (Rek. 9/2013), Nordisk konvention om Social bistand og sociale tjenester (Framst. 14/2014). Den norske helseministeren Bent Høie deltok der.

Utvalgets leder Bente Stein Mathisen har deltatt med innlegg under Baltisk forsamlings velferdskomité's møte 18.–19. februar 2016. Mathisen deltok med innlegg om sosial dumping, under temadebatten til Benelux interparlamentariske forsamling, i Brussel 18. mars. Utvalgslederen holdt også innlegg

under den svenske riksdagens seminar om barn og unges psykiske helse, i Stockholm 25. mai.

8.6 Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteens oppgaver er å utøve den parlamentariske kontrollen over den virksomheten som finansieres over Nordisk ministerråds budsjett, inklusive de nordiske institusjonene, utføre særskilte kontrolloppgaver, kontrollere og godkjenne årsberetninger og revisjonsberetninger. Norsk medlem av komiteen var fram til årsskiftet 2015/2016 Sonja Mandt (A), etterfulgt av Ruth Grung.

En viktig oppgave for komiteen er å granske den danske riksrevisjonens beretninger over Nordisk ministerråds, Nordisk råds og Nordisk kulturfonds regnskaper. Kontrollkomiteen har kunnet konstatere at riksrevisjonen ikke har hatt vesentlige merknader til regnskapene.

Utover den årlige gjennomgangen av revisjonsrapporten og de respektive årsregnskaper har kontrollkomiteen i 2015–2016 fortsatt på den systematiske gjennomgangen av de nordiske institusjoner og samarbeidsorganer med sikte på å få innblikk i hvordan de skaper nordisk nytte. Rent generelt har komiteen gjennom disse besøkene fått et positivt bilde av virksomheten. Men besøkene har også gitt grunnlag for kritiske merknader eller observasjoner som komiteen mener at vedkommende institusjon med fordel bør se på, og som er meddelt Nordisk ministerråd.

Høsten 2015 igangsatte komiteen to eksternt undersøkelser: konsekvensen av nedleggelse av fagministerråd, som Ministerrådet for transport i 2005, og effekten av budsjettnedskjæringer i Nordisk ministerråd.

9. Det parlamentariske østersjø-samarbeidet

Formålet med det parlamentariske østersjø-samarbeidet er å fremme den parlamentariske dialogen i Østersjøregionen, samt påvirke regjeringene i utviklingen av østersjø-samarbeidet. Den første parlamentariske østersjøkonferansen ble holdt i 1991. Til den årlige konferansen blir 11 nasjonale parlament, 11 regionale parlament og fem internasjonale organisasjoner, samt en rekke NGO-er invitert.

For å forberede og følge opp den årlige konferansen er det etablert en fast parlamentarisk komité. I 2015–16 har stortingsrepresentant Per Rune Henriksen vært norsk medlem av komiteen.

Den 25. parlamentariske østersjøkonferansen ble avholdt i Riga, Latvia 29.–30. august 2016. Fra Stortinget deltok Sonja Mandt (A) og Heidi Nordby Lunde (H). Dessuten deltok Jorodd Asphjell (A) som representant for Nordisk råd.

Hovedtemaene for konferansen var rapportering og diskusjon om regjeringenes samarbeid i Østersjørådet og hvordan man kan bedre overgangen mellom utdanning og arbeidsmarked. Sonja Mandt er oppnevnt rapportør på kulturområdet, og ga en første rapport om østersjøområdetets kultur arv, med særlig vekt på kystkultur.

Konferansens vedtok enstemmig et sluttdokument (Vedlegg 2).

10. Vest-Norden

Vestnordisk råds årsmøte 2016 fant sted i Qaqortoq, Grønland 21.–25. august. Stortinget var representert ved Rigmor Andresen Eide. I forlengelsen av årsmøtet ble det holdt et temaseminar med tittelen «Bæredyktig regional utvikling i de arktiske regioner i Norden».

Vedlegg 1**Rekommandasjoner, fremstillinger og interne beslutninger som ble vedtatt i Presidiet og på Nordisk råds 67. sesjon i Reykjavik, 29. oktober 2015**

Fremst. 1/2015: Et forsterket nordisk samarbejde angående utviklingsbistand (A 1635/præsidi-
dietet)

Fremst. 2/2015: Nordiska trepartssamtal (A 1623/
næring)

Fremst. 3/2015: Implementering av EU-direktiv (A
1630/næring)

Fremst. 4/2015: Regeringarnas uppdrag till sina cen-
trala myndigheter (A 1631/næring)

Fremst. 5/2015: Gränskryssande järnvägsförbindel-
ser för tillväxt och bättre klimat (A 1639/næring)

Fremst. 6/2015: Flammepunkt for marint diesel (A
1641/næring)

Fremst. 7/2015: Samarbejdsprogram for uddannelse
og forskning (B 301/kultur)

Fremst. 8/2015: Cybersäkerheten i Norden (A 1640/
kultur)

Rek. 9/2015: Fælles nordisk arbejdsmarked for visse
personalegrupper inden for sundhedsvæsenet og
veterinærvæsenet (B 304/velfærd)

Rek. 10/2015: Øget nordisk samarbejde omkring au-
pair-ordningen (A 1619/velfærd)

Rek. 11/2015: Velferdstjenester i distriktene i Nor-
den (A 1622/velferd)

Rek. 12/2015: Barn og unges psykiske helse i Nor-
den (A 1643/velferd)

Rek. 13/2015: Senskader etter seksuelle overgrep i
barndommen (A 1645/velferd)

Rek. 14/2015: Ökad kunskap och bättre behandling
av missbruk genom nordiskt samarbete i forsknings-
nätverk (A 1644/välfärd)

Rek. 15/2015: Samarbeide om EUs vannrammedi-
rektiv og styrkeposisjoner innefor vannressursområ-
det (A 1618/miljø)

Rek. 16/2015: Tilgang til vann av god kvalitet og
revisjonen av EUs vannrammedirektiv (A 1618/mil-
jø)

Rek. 17/2015: Pantavtale mellom Danmark og Sve-
rige (A 1658/miljø)

Rek. 18/2015: Pantavtale mellom Sverige og Norge
(A 1658/miljø)

Rek. 19/2015: Pantavtale mellom Tyskland og Sve-
rige (A 1658/miljø)

Rek. 20/2015: Pantavtale mellom Finland, Sverige
og Åland (A 1658/miljø)

IB 1/2015: Retningslinjer for samarbejdet med føde-
ral og regionale parlamenter i Rusland (A 1659/præ-
sidi-
dietet)

IB 2/2015: Støtte til en to-statsløsning mellem Israel
og Palæstina (A 1634/præsidi-
dietet)

Rek. 21/2015: Fred og forsoning gennem en fredsaf-
tale mellem Israel og Palæstina (A 1634/præsidi-
dietet)

Rek. 22/2015: Revidering af vedtægter for Nordisk
Råds priser (B 303/præsidi-
dietet)

Rek. 23/2015: Evaluering av Nordisk Journalistsen-
ter (NJS) (A 1636/kultur)

Rek. 24/2015: Finansiering av Internasjonalt Samisk
Filminstitutt (ISF) (A 1637/kultur)

Rek. 25/2015: Støtte til Internasjonalt Samisk Film-
institutt (ISF) (A 1637/kultur)

Rek. 26/2015: Fællesindkøb for offentlige myn-
digheder i de nordiske lande (A 1605/næring)

Rek. 27/2015: Nordens Kulturelle Skolesekk (A
1646/kultur)

Rek. 28/2015: Nordisk Ministerråds samlede budget
2016 (B 302/præsidi-
dietet)

IB 3/2015: Ny udvalgsstruktur i Nordisk Råd (A
1663/præsidi-
dietet)

Fremst. 29/2015: Lønforskelle mellem kvinder og
mænd i Norden (A 1642/medborger)

Fremst. 30/2015: Likalön i arbetslivsprogrammet (A
1642/medborger)

**Rekommandasjoner, fremstillinger og interne beslutninger som ble vedtatt i Presi-
dietet og på Nordisk råds temasesjon i Oslo, 19. april 2016.**

Rek. 1/2016: Barn och unga i Norden -en tvärsjek-
tiell strategi för Nordiska ministerrådet 2016-2022
(B 305/välfärd)

Rek. 2/2016: Flygsäkerhet och arbetsvillkor inom
flyget (A 1647/næring)

IB 1/2016: Udvidet observatørstatus for Samisk Par-
lamentarisk Råd (A1664/præsidi-
dietet)

Vedlegg 2:**Sluttdokument fra 25. Baltic Sea Parliamentary Conference:****Conference Resolution****Adopted by the 25th Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC)**

The participants, elected representatives from the Baltic Sea Region States*, assembling in Riga, Latvia, 28-30 August 2016, taking into account a significant number of acts of international terrorism that have occurred since the last BSPC in Rostock, August 2015,

- condemn terrorism in all its forms as a common threat for our citizens and our shared values,
- deplore the loss of innocent lives, express sympathy and solidarity with the victims of all terrorist attacks, their families and all those who suffered in these inhumane attacks,
- express the crucial need for the joint fight against this major threat to our societies and to uphold our democratic values, while stressing that this fight has to respect the rule of law and civil and human rights, discussing Cooperation in the Baltic Sea Region, Innovation and Competitiveness in the Baltic Sea Region by linking Education and Labour Market, Employment Opportunities, Labour Mobility and Youth Unemployment, and Sustainable Tourism,
- against the background of the BSPC's Silver Jubilee recognizing the Baltic Sea Parliamentary Conference's model character as a platform for inter-parliamentary cooperation in the region in the face of the current political climate;
- committed to adapting experiences from the past to a common future so that the integration of the Baltic Sea Region shall be carried on while preserving regional identities;
- convinced that respecting the rights of minorities would provide a benefit for all regions in the Baltic Sea Area;
- welcoming that the implementation of the Baltic Sea Parliamentary Conference resolutions has progressively become more comprehensive;
- affirming the importance of the United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development that is devoted to the people, the protection of the planet, prosperity in harmony with nature, peace and partnership, and believing in the necessity of the implementation of the 17 Sustainable Development Goals, especially Goal 14 which targets to conserve and sustainably use the oceans, seas and marine resources for sustainable development;
- welcoming the adoption of the Warsaw Declaration: Regional Responses to Global Challenges at

the Meeting of Deputy Foreign Ministers of the Council of the Baltic Sea States (CBSS) in Warsaw on 8 June, 2016;

- welcoming the adoption of the Declaration Baltic 2030: Renewing the Commitment to Sustainable Development in the Baltic Sea Region adopted by the high representatives of the CBSS government institutions responsible for sustainable development on 6 June, 2016;
- welcoming the acceptance of Chair's Conclusions of CBSS Science Ministers' Conference called Baltic Science: Renewing the Commitment to Science/Research Joint Actions in the Baltic Sea Region in Kraków, on 16 June, 2016;
- welcoming the International Maritime Organization's (IMO) decision that the Baltic Sea special area for sewage discharges from passenger ships under Annex IV or the MARPOL Convention will take effect by latest 2021 for IMO registered passenger vessels, in line with previous BSPC resolutions; call on the governments in the Baltic Sea Region, the CBSS and the EU,

Regarding Cooperation in the Region, to

1. welcome mutual cooperation and peaceful solutions of international disputes taking into account best practises for example in the Baltic Sea region;
2. take further steps to re-establish mutual trust and dialogue in the Baltic Sea Region, in particular within the Council of the Baltic Sea States in order to ensure the most efficient use of the organization's potential as a forum for multilateral intergovernmental cooperation as well as political and policy dialogue in the Baltic Sea Region;
3. further enhance regional synergy and cohesion through deepening collaboration and structured dialogue between organizations and cooperation formats in the Baltic Sea Region;
4. further promote and encourage public-private practical interaction as a tool for cross-border cooperation, economically viable actions and projects for the benefit of the Baltic Sea Region, taking into account and advancing the success of the Saint Petersburg Initiative and encouraging fuller use of the CBSS Pilot Financial Initiative, if the situation permits;
5. build on success of the CBSS Project Support Facility as a tool for supporting the strategically important project activities in the Baltic Sea Region, taking particular note of Russia's and

Finland's voluntary contribution to the Facility for 2016, and to explore the possibilities for a continuation of the CBSS funding facility in a form of the Baltic Sea Cooperation Fund after 2016;

6. further strengthen and develop HELCOM as the main coordinating body in the effort to protect the Baltic marine environment, and to strongly support and encourage a fast implementation of the Marine Litter Action Plan, as well as the implementation of the NOx emission control area Roadmap for the Baltic Sea, and to stress the importance of the Baltic Sea Action Plan (BSAP) as one of the environmental pillars of the EU strategy for the Baltic Sea Region;
7. discuss mutual definitions regarding sustainable development throughout the Baltic Sea region and to support innovations within green and blue technologies as well as to create a joint web portal for the Baltic Sea region for sharing good examples regarding research, education and environmental best practices;
8. take the lead and coordinate development of a new regulations framework for autonomous vessels with the aim to make proposals to IMO as well as to support research, technology development and standards for autonomous vessels;
9. continue cooperation between each other in areas where mutual benefits and synergies can be achieved among relevant regional strategies and action plans;
10. against the background of the general competitive situation in the tourism economy as well as the current tense situation in Europe to encourage transnational strategies and long-term commitments for fostering cross-border approaches primarily in the field of sustainable tourism in the Baltic Sea Region;
11. closely work together in coping with the ongoing challenges connected with the refugees in the region and to continue to ensure the decent treatment of and the right to safe asylum for these refugees in the countries of the Baltic Sea Region;
12. foster closer cooperation and, as far as necessary, following EU respectively UN declarations in tackling illegal and irregular migration;
13. foster cooperation in the field of research and innovation towards more competitive and sustainable region;
14. pay greater attention to the issue of ensuring predictability that could be strengthened through reciprocal transparency and risk reduction measures. This is important in order to avoid any unnecessary risks and tensions, including with

regard to the movement of military vessels and planes in the Baltic Sea Region;

Regarding Competitiveness in the Baltic Sea Region by linking Education and Labour Market, to 15. recognize the need to link education and the labour market more closely;

16. against this background to support the New Skills Agenda for Europe;
17. provide vocational training and skills development opportunities to young people which are geared to the needs of industry and which, by way of generally recognized formal qualifications, form one of the most important prerequisites for workplace success;
18. strengthen the contacts between schools, universities and business in order to make sure that university education and vocational education and training are closely and concretely oriented towards labour market and to identify as well as to prevent labour market mismatches;
19. build on success of the CBSS EuroFaculty programme as an example of long-term project-based cooperation in higher education and science for the benefit of the people of the Baltic Sea Region and to explore the possible steps forward for this programme;
20. foster the further development and upgrade of skills (basic and specialized) and employability through establishment of a right for lifelong learning;
21. improve transparency and comparability of qualifications, and thereby to further develop the mutual recognition of formal qualifications;
22. facilitate anticipating labour markets' skills needs;
23. explore the need for a Northern Dimension Partnership for Labour Market and Education to further develop education and labour market in the Baltic Sea Region;
24. support business and education cooperation for a sustainable economic area in the Baltic Sea Region, especially a systematic exchange of expertise in the labour market and education sectors;
25. strengthen the cooperation between social associations, the social partners and governmental organisations in a social dialogue;
26. support research and standardization within cyber security, with focus on maritime context and applications and to foster data governance in order to enable a fair and fertile environment for new data driven services that will capitalize our regions technology excellence and trigger high skill job creation;

27. implement the Baltic Sea Region as a leading learning region;
28. call for more intensified “bottom-up” collaboration and networking in order to pursue development and synergies in specific areas of science, research, innovation and clusters collaboration;
29. facilitate continuous dialogue and collaboration in science, research, innovation and higher education using existing political and regional formats and initiatives; Regarding Employment Opportunities, Labour Mobility and Youth Unemployment, to

30. work towards the creation of a joint, collaborative labour market in the Baltic Sea Region;

31. support a common jobs platform and to raise its awareness in order to harness its full potential for the labour force of the Baltic Sea Region;
32. bring together national employment services and private employment agencies, including the social partners, in order to boost job seekers’ chances;
33. use and further develop good approaches such as the EU's Youth Guarantee scheme in order to develop sustainable and broad-based concepts for tackling youth unemployment and promote the transition from school to working life;
34. provide targeted measures to NEETS to integrate them successfully into training and work;
35. promote the integration of the long-term unemployed in the labour market, using tried and tested methods based on a coordinated and individualized approach which includes employers;
36. also use for this purpose good approaches such as the recommendation of the Council of the European Union on the integration of long-term unemployed into the labour market;
37. pursue the goal of stepping up efforts to encourage in particular low-skilled, long-term unemployed and older employees to take part in continuing vocational education and training;
38. further develop the promotion of continuing training and improve the conditions for continuing training provision geared to the acquisition of vocational training qualifications, including for young adults;
39. facilitate mobility especially in cross-border regions and to provide information services to frontier workers who are subject to different national practices and legal systems;
40. utilize cross-border capacities for commuters in education and studies thereby understanding cross-border commuting as a means to reduce the risk of unemployment;
41. make better use of the resources of an ageing society;

42. facilitate cooperation between education and business to enable young people to find work and employers to fill vacancies;
43. rigorously and continuously pursue the goal of reducing youth unemployment and opening up job prospects and life chances for all young people, to use financial funds by the European Union to this and to monitor results;
44. intervene at an early stage to inform young people making the transition from school to work about pathways and possibilities with respect to career development and promote successful entry into the jobs market;
45. strive to ensure fair wages and to work towards the reduction of subcontracted, temporary agency work and temporary service contracts where permanent jobs are possible;
46. educate and integrate refugees into the labour market as soon as possible and to exchange experiences with best practice examples within the Baltic Sea Region. And also embed the social partners comprehensively and at an early stage in these efforts;
47. promote the participation of people with disabilities in working life, where possible in business in the general labour market, having regard for the principle of inclusion in the meaning of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities;
48. support their public labour administrations to promote the mobility of their citizens in the entire Baltic Sea Region;

Regarding Sustainable Tourism, to

49. against the background of the unique natural environment of the Baltic Sea and the vulnerability of many habitats, to work on cross-border strategies in order to minimize existing conflicts between tourism, marine and coastal protection;
50. strengthen the rural development and agricultural production in accordance with the environment in such a way, that the natural landscape and sound environment as precondition for a sustainable tourism in rural areas are protected and restored;
51. support transnational strategies which promote the development of tourism in the Baltic Sea Region and to include the creation of synergies between projects and a communication strategy for the Policy Area Tourism;
52. ensure the better inclusion of all Baltic Sea countries in joint projects and strategies as well as of the private sector to improve direct economic impact;
53. work towards increased coherence with regard to approaches to Sustainable Tourism in the region;

54. in order to help mobilize the full potential of Sustainable Tourism to establish the Baltic Sea Region as a common and coherent tourism destination;
55. jointly work towards a common understanding of Sustainable Tourism and to strive to establish joint marketing and joint labels;
56. support the Baltic Sea Tourism Forum and its newly-established project for a permanent platform for information and know-how exchange – the Baltic Sea Tourism Center – as coordinator for the implementation of activities on Sustainable Tourism in the region;
57. especially support the application for the 2nd call by the Baltic Sea Tourism Center for financial support via the EU-INTERREG-Programme South Baltic 2014-2020 to achieve the establishment of an operational service unit for Sustainable Tourism cooperation and permanent platform for information and know-how exchange at transnational level, the so-called “Baltic Sea Tourism Center”;
58. support the objectives of the Policy Area Tourism in the EU Strategy for the Baltic Sea Region to facilitate and strengthen the Baltic Sea Tourism Forum process as well as to facilitate coordination with stakeholders through joint workshops;
59. facilitate the networking and clustering of tourism stakeholders;
60. reinvigorate and update existing but untapped knowledge in the Baltic Sea Region about Sustainable Tourism, for instance the Agora Strategy for Sustainable Tourism Development in the Baltic Sea Region;

61. work towards creating longer-term impacts and benefits, thus increasing public acceptance;

Furthermore, the Conference Decides to

62. welcome with gratitude the kind offer of the Parliament of the Free and Hanseatic City of Hamburg to host the 26th Baltic Sea Parliamentary Conference in Hamburg on 3 - 5 September 2017.

*Parliaments and parliamentary institutions:

Baltic Assembly,
 Free Hanseatic City of Bremen,
 Denmark,
 Estonia,
 European Parliament,
 Federal Republic of Germany,
 Finland,
 Free and Hanseatic City of Hamburg,
 Iceland,
 Kaliningrad Region,
 Latvia,
 Lithuania,
 Mecklenburg-Vorpommern,
 Nordic Council,
 Norway,
 Poland,
 City of St. Petersburg,
 Council of Federation of the Federal Assembly of the Russian Federation,
 State Duma of the Federal Assembly of the Russian Federation,
 Schleswig-Holstein,
 Sweden,
 Åland Islands.

